

Ämnesprov, läsår 2016/2017

Religionskunskap

Delprov B

Årskurs

9

Elevens namn och klass/grupp

12

Här nedan finns ett påhittat mejl från en kille som skriver om sitt liv i Indien. I mejlet finns **flera** faktafel om hinduismen.

Läs mejlet och skriv sedan **två** av faktafelen.

TÄNK PÅ

- Du behöver inte ange någon förklaring eller rätta faktafelen.

Till _____

Kopia _____

Ämne _____

F K U 😊 📧 📧 📧 📧 📧 📧

Hej Petronella! Tack för ditt mejl.

Nu har jag bott i Indien i snart 6 månader. Vissa saker är annorlunda här. De flesta här i Indien är hinduer. Man kan be till många olika gudar. En av de populäraste gudarna är Buddha.

Många hinduer är vegetarianer och därför får vi inget kött i skolan. Apropå det är grisarna heliga här i Indien.

Många indier har egna altare hemma. Den viktigaste heliga byggnaden är synagogan. Där träffas man för att läsa i Koranen. Jag har aldrig varit där någon gång. Men jag är lite nyfiken, så nästa gång skall jag fråga Parvi om jag får följa med honom och hans familj. Hans pappa är rabbin i församlingen.

Ha det så bra och hälsa de andra.
/William

Faktafel 1: _____

Faktafel 2: _____

En människas liv kan påverkas på olika sätt av att leva i utanförskap.

I boken 'Jag är Zlatan' berättar fotbollsspelaren Zlatan Ibrahimovic bland annat om utanförskap. Han beskriver hur han under sin uppväxt var en del av en gemenskap i förorten Rosengård, men i andra sammanhang kunde känna sig utanför och inte passa in.

13

Utanförskap handlar om att stå utanför en gemenskap.

Resonera om varför människor kan uppleva utanförskap och om hur deras liv på olika sätt kan påverkas negativt och i vissa fall positivt av utanförskap.

Ange exempel/förklaringar och **fyra** konsekvenser i ditt resonemang. Utgå från **två** av orden i den gröna rutan när du skriver.

etnicitet* sexuell läggning religion ekonomi

*etnicitet: geografiskt och kulturellt ursprung, varifrån man kommer och vilken kultur man tillhör.

14

Läs texterna som handlar om kvinnliga präster och gör sedan uppgiften på nästa sida.

Källa 1: Svenska kyrkans officiella hemsida, 2016

Kyrkomötet beslutade 1958 att även kvinnor ska ha möjlighet att bli präster. Grunden för beslutet var en religiös övertygelse om att kyrkans anställningar ska vara öppna för alla oavsett kön.

Källa 2: Nyhetsinslag i Sveriges Radio kanal P4, 2014

En präst i Svenska kyrkan i Kungsbacka höll en predikan där han påstod att de som är för kvinnliga präster inte når frälsningen. Efter detta beslutades att han inte längre fick jobba som präst i Svenska kyrkan.

Källa 3: Blogginlägg av David Johannesson, katolsk präst i Härnösand, 2016

Det är inte konstigt att bara män är präster i kyrkan. Det står nämligen i Bibeln att Jesus valde ut tolv män, som fick i uppdrag att predika och berätta om Jesus budskap. Biskopar och präster är deras efterträdare i kyrkan idag.

Källa 4: Inlägg på twitter av "Anonym medlem av Svenska kyrkan", 2016

Det ska vara självklart med kvinnliga präster, med tanke på att vi överallt annars i samhället arbetar för jämställdhet och lika möjligheter för båda könen.

a) Vilken källa stödjer **tydligast** varje påstående nedan? Markera med **ett** kryss på varje rad. Fler än ett kryss per rad gör svaret ogiltigt.

Påstående	Källa 1	Källa 2	Källa 3	Källa 4	Ingen källa
a) Jesus predikade om att både män och kvinnor skulle få bli präster.					
b) Fram till 1958 var det inte tillåtet med kvinnliga präster inom Svenska kyrkan.					
c) Det finns exempel på personer som tillhör den Svenska kyrkan idag, som uttrycker att de är för kvinnliga präster.					
d) I Bibeln står det att kvinnliga präster inte kan nå frälsning.					
e) Präster inom Svenska kyrkan kan bli avskedade om de i sitt arbete säger nej till kvinnliga präster.					
f) Katoliker är oftast emot att kvinnor får bli präster.					
g) Manliga präster inom Svenska kyrkan kan nu för tiden välja om de vill arbeta med kvinnliga präster eller inte.					
h) Det går att hitta argument i Bibeln för att män ska få bli präster.					
i) På 2000-talet finns det exempel på präster inom den Svenska kyrkan som är negativa till att kvinnor ska få bli präster.					
j) Alla protestanter i Sverige är för att kvinnor kan bli präster.					
k) Svenska kyrkans beslut att tillåta kvinnliga präster hade religiös grund.					
l) Svenska kyrkan bör liksom övriga delar av samhället sträva efter att behandla kvinnor och män lika.					

b) Tänk dig att du ska skriva en artikel i en skoltidning.

Den ska handla om olika åsikter om kvinnliga präster bland kristna i Sverige.

Nedan följer några påståenden om källa 1-4.

Markera det alternativ som är mest rimligt för varje källa när du ska skriva din artikel. Fler än ett kryss per källa gör svaret ogiltigt. Tänk källkritiskt.

Källa 1 är användbar till artikeln för att...

- ... den företräder både män och kvinnor i Sverige.....
- ... informationen kommer från en hemsida
- ... Svenska kyrkan representerar en stor del av alla kristna i Sverige.....
- ... jämställdhet är något som ligger i tiden

Källa 2 är användbar till artikeln för att...

- ... präster alltid talar sanning.....
- ... den visar att många manliga präster är emot kvinnliga präster
- ... för prästen vet vad frälsning innebär
- ... den visar att det finns präster som är emot kvinnliga präster.....

Källa 3 är användbar till artikeln för att...

- ... Jesus tycker att alla är lika mycket värda.....
- ... den är ett blogginlägg.....
- ... prästen är företrädare för en stor grupp kristna i Sverige
- ... den visar vad alla katoliker i Sverige anser om kvinnliga präster.....

Källa 4 är användbar till artikeln för att...

- ... det är flest män som använder twitter.
- ... tweeten kan vara ett bra komplement* till mer objektiva källor.....
- ... anonyma källor brukar vara både ärliga och pålitliga
- ... vi är jämställda i Sverige.....

*komplement: lägga till information, bredda bilden

15

Världsreligionerna hinduism och buddhism har stora likheter, men också vissa skillnader.

Läs påståendena a - j. Markera med **ett** kryss i den ruta som stämmer bäst överens med påståendet. Fler än ett kryss per rad gör svaret ogiltigt.

Påstående	Stämmer med både hinduism och buddhism	Stämmer endast med hinduism	Stämmer endast med buddhism	Stämmer inte med någon av de två religionerna
a) Floden Ganges är helig.				
b) Människan utvecklar en viss karma genom hur hon lever.				
c) Den gyllene medelvägen är ett viktigt begrepp.				
d) Det slutliga målet för en människa är att slippa återfödas.				
e) Lärans hjul är en symbol för den åttafaldiga vägen.				
f) Beskrivs t.ex. i läroböcker ofta som en polyteistisk religion.				
g) Människan har en gudomlig själ.				
h) Det är förbjudet att delta i politiska aktiviteter.				
i) Man ska sträva efter att upphäva livstörsten (begäret).				
j) Slutmålet är att bli ett med brahman.				

Läs nedanstående text och gör sedan uppgift 16 och 17.

Vem är du - din identitet?

Vår identitet, vilka vi är, påverkas av allt möjligt runt omkring oss: var vi bor, vilka vi umgås med, olika intressen m.m. Vi har olika identiteter i olika sammanhang. Till exempel kan vi ha en identitet i skolan, en annan på fritiden och ytterligare en hemma.

Många människors identitet påverkas av den religion de tillhör. Identitet handlar bland annat om hur man uppfattar sig själv i förhållande till andra. Identiteten kan också förändras över tid.

Här nedan följer ett påhittat exempel på hur religion kan påverka en persons identitet.

Jag heter Suwat och är 15 år. Mina föräldrar flyttade till Sverige från Thailand innan jag föddes. Det som skiljer mig lite från många andra ungdomar i Sverige är att jag är buddhist. Det märks nog inte så mycket utåt, men jag tror att det har format min identitet.

Ett exempel på detta är hur religionen påverkar mina värderingar. För mig är buddhism en religion utan särskilt många regler. Däremot har jag fått lära mig att alltid försöka att tänka och göra gott. Detta gör jag bland annat för att få bra karma och ett bättre nästa liv. Jag försöker att vara en bra människa och behandla andra människor väl. Buddhismens lära säger att man skall respektera allt liv och därför är många buddhister vegetarianer. Därför äter jag och min familj inte så ofta kött.

Meditation är en viktig del av buddhism. Jag mediterar för att stanna upp och fundera på vad som är viktigt i livet. Det minskar min längtan efter materiella saker, vilket gör mig lugn och avstressad.

Genom min tro känner jag mig trygg i svåra situationer.

16

Hur påverkas Suwats **identitet** av religionen? Ge **två** exempel från texten om Suwat.

Exempel 1:

Exempel 2:

17

En tonårings identitet påverkas av olika saker, som till exempel vilken religion han/hon tillhör. Tänk dig in i **en** tonårings situation.

Hur kan identiteten hos en tonåring påverkas på olika sätt av en religion? Välj **en** religion att utgå ifrån (**ej buddhismen**).
Resonera.

Om du vill kan du använda nedanstående mening i ditt resonemang:

• Om tonåringen är ... (jude, muslim, kristen **eller** hindu) tror jag att hans/hennes identitet påverkas genom att...

TÄNK PÅ

- Använd flera olika exempel.
- Problematisera ditt svar genom att använda olika perspektiv, t.ex. pojke/flicka, majoritets-/minoritetsbefolkning, olika sexuell läggning eller olika nationalitet.

18

a) Från vilka världsreligioner är nedanstående texter hämtade?

b) Vilken religiös handling eller grundtanke är kopplad till varje text?

Välj bland förslagen i den gröna rutan nedan.

TÄNK PÅ

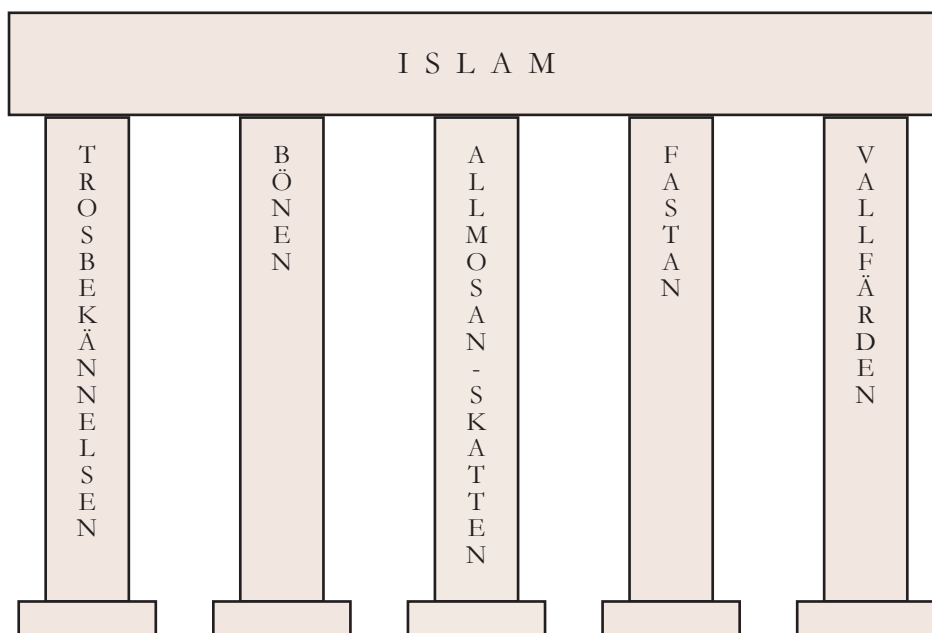
• Läs som en detektiv. Leta efter ledtrådar i texterna. Du behöver inte förstå alla ord.

karma förlåtelse sabbat reinkarnation ~~halal~~

Fader vår/bön nirvana ramadan jihad

	Textutdrag	Religion	Handling/grundtanke
Ex.	”Förbjudet för er är kött av självdöda djur och blod och svinkött och sådant [kött] som har slaktats i ett annat namn än Guds; ...”	<i>islam</i>	<i>halal</i>
a)	”... och ni får äta och dricka till dess den vita strimman av gryningsljuset kan urskiljas mot nattens mörker. Återuppta då fastan och håll den tills natten faller på.”		
b)	”Sex dagar skall du arbeta, men den sjunde dagen skall du upphöra med arbetet; även om det är plöjningstid eller skördetid skall du upphöra med arbetet.”		
c)	”Så ska ni be: Vår fader, du som är i himlen. Låt ditt namn bli helgat. Låt ditt rike komma. Låt din vilja ske, på jorden så som i himlen...” *		
d)	”Det finns ej något lidande för den som avslutat sin resa, som är utan sorg, som i varje avseende är befriad och som skakat av alla bojor...”		
e)	”Kämpa för Guds sak mot dem som för krig mot er, men var inte de första som griper till vapen; Gud älskar sannerligen inte angripare.”		

* korrekturändring

19

De fem grundpelarna ovan är viktiga för alla troende muslimer. Bönen är en av de fem pelarna inom islam.

a) **Beskriv** hur bönen inom islam går till genom att avsluta nedanstående meningar:

När man ber vänder man sig mot staden...

Innan man ber är det viktigt att man (ange ett exempel)...

Den veckodag då det är viktigast att gå till moskén och be är...

Under gudstjänsten i moskén leds bönen av...

b) Välj **tre** av islams fem pelare på sidan innan. Förklara **varför** de **tre** handlingarna utförs.

c) Visa på **likheter** mellan varför **tre** av handlingarna utförs. (Handlingarna behöver inte vara de samma som i uppgift b).

Ines glömde sin mobil hemma när hon gick till en kompis. Pappa Lars hittar mobilen.

Läs igenom tankebubblan nedan innan du gör uppgiften på nästa sida.

Ska jag kolla lite snabbt vad hon gör på helgerna egentligen?

Undrar om hon och hennes kompisar använder droger?

20

Pappan är orolig över sin dotter och misstänker att några av hennes vänner använder droger. Nu har han chansen att titta i Ines mobil, men vet inte om det är rätt. Läs påståendena nedan. De är exempel på hur man skulle kunna resonera enligt de etiska modellerna.

Markera med **ett** kryss i den ruta som stämmer bäst överens med påståendet. Fler än ett kryss per rad gör svaret ogiltigt.

Påstående	Stämmer bäst med pliktetik	Stämmer bäst med konsekvensetik	Stämmer bäst med sinnelagsetik	Stämmer inte med någon av de tre modellerna
a) Pappan borde inte titta i mobilen eftersom barnkonventionen säger att alla barn har rätt till ett privatliv.				
b) Pappan borde titta eftersom följden annars kan bli att Ines råkar illa ut.				
c) Pappan borde titta eftersom hans avsikt är att kunna hjälpa Ines om hon behöver det.				
d) Pappan borde inte titta eftersom resultatet annars kanske blir att Ines blir besviken på honom.				
e) Pappan borde titta eftersom Ines är hans dotter.				
f) Pappan borde titta eftersom han tycker det är en viktig regel att föräldrar ska ha koll på vad deras barn gör.				
g) Pappans syfte är att Ines ska lita på honom oavsett vilka följdena blir och han borde därför inte titta.				
h) Pappan borde inte titta för det kan leda till att han får dåligt samvete.				

Den amerikanske människorättskämpen Martin Luther King höll flera kända tal.

Ett av dessa handlade om att människor som gör onda handlingar inte är det största problemet. Problemet är istället alla andra som inte säger ifrån när något är fel.

21

Argumentera för hur man både kan hålla med och inte hålla med om Martin Luther Kings uttalande på sidan innan.

Skriv **två** argument som båda förtydligas med **två** förklaringar, konsekvenser eller exempel **både** från din vardag **och** från aktuella eller historiska händelser.

Om du vill kan du använda dig av nedanstående meningar i ditt resonemang:

- Det Martin Luther King säger kan man hålla med om därför att...
- Det Martin Luther King säger kan man **inte** hålla med om därför att...

22

Läs påståendena. Vilket uttalande passar bäst in på vilken person? Para ihop uttalandena i rutorna med rätt alternativ. Fyll i rätt nummer i den tomma rutan. Välj endast **en** person per uttalande.

Jag ber till Gud samma antal gånger varje dag. Vi människor står över djuren, även om vi har ett ansvar för allt i naturen. Vissa djur är orena, som till exempel grisar.

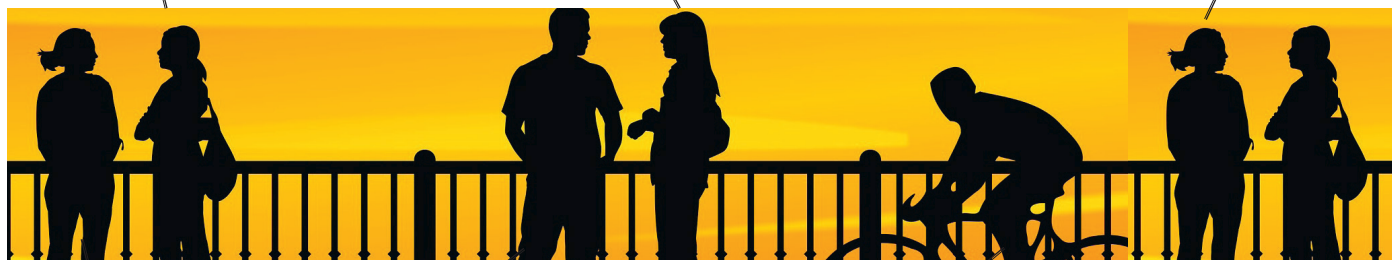
Allt levande har ett värde och det är fel att döda. Därför äter jag inte kött. Särskilt inte nötkött. För mig är det naturligt att söka stöd och hjälp i bön till någon gud/några gudar.

Vi människor har ett ansvar även för djur och natur, men vi står över djuren. Treenigheten är viktig. Jag tror att Gud hjälper oss, men vi människor måste också själva ta ansvar.

1. Jag är kristen.

2. Jag är sekulär humanist.

3. Jag är ekosof.

4. Jag är hindu.

5. Jag är muslim.

6. Jag är anhängare av new age.

7. Jag är buddhist.

Allt levande ska behandlas med respekt – både djur och människor. Hur vi lever idag påverkar vad som händer i nästa liv. Slutmålet är Nirvana.

Jag tycker att människor och djur är lika mycket värda. Vi är en del av naturen och ska leva i samspel med den. Jag tror inte att det finns någon Gud. Vi människor måste själva ta ansvar.

Alla människor är lika mycket värda och ska ha samma mänskliga rättigheter. Jag anser att vetenskap och förnuft skall vägleda människor istället för religion.

Läs nedanstående text och gör därefter uppgiften på nästa sida.

I skolan har Ella fått i uppgift att göra ett arbete som beskriver en frikyrka i Sverige. Arbetet ska innehålla en beskrivning av läran, hur rörelsen växte fram och hur det är att leva som medlem i en frikyrkoförsamling idag.

Ella vet att när hennes mormor växte upp på 1940-talet tillhörde hennes familj en laestadiansk församling utanför Kiruna i norra Sverige. Ella bestämmer sig för att intervjua sin mormor inför arbetet.

Mormor berättar att det var mycket strängt. Hon var tvungen att bära en svart sjal när hon gick i kyrkan och hon fick inte dansa eller lyssna på modern musik. Ellas mormor lämnade frikyrkan när hon var 24 och flyttade då till Falun.

Förutom det som mormor har berättat, har Ella ingen aning om vad det innebär att vara laestadian.

a) Ella vill inte bara använda mormor som källa när hon ska göra sitt arbete om en frikyrka.

Välj de **två** källor nedan som du tycker är mest användbara. Motivera varför du väljer dessa källor.

Förtydliga dina motiveringar med **två** exempel/förklaringar per källa.

Källa 1

Ett **elevarbete** om laestadianerna som finns på internet.

Källa 2

Hemsidan för laestadianerna i Luleå.

Källa 3

En **blogg** där en 21-årig flicka berättar om sitt liv som laestadian.

Källa 4

NE-Nationalencyklopedin
Ett uppslagsverk som finns både i bokform och på internet.

Källa 5

En **debattartikel** i en **lokaltidning** där författaren är mycket kritisk till laestadianer och menar att de tolkar det kristna budskapet fel.

Jag har **valt** källa _____ därför att...

Jag har **valt** källa _____ därför att...

b) Motivera varför **två** av de övriga källorna **INTE** passar lika bra att använda.

Jag har **valt bort** källa _____ därför att...

Jag har **valt bort** källa _____ därför att...

Bildförteckning

Sida 3	openclipart.org
Sida 4	Bert Eriksson. Bildbyrå: Mostphotos.
Sida 6	Anna Lindstam.
Sida 10	CC0 Public Domain. Bildbyrå: Pixabay.
Sida 16	Aleksandar Mijatovic. Bildbyrå: Mostphotos.
Sida 18	Martin Luther King Jr. addresses a crowd from the steps of the Lincoln Memorial where he delivered his famous, "I Have a Dream," speech during the Aug. 28, 1963, march on Washington, D.C, via Wikimedia Commons. Public domain.
Sida 20	bbourdages. Bildbyrå: Mostphotos.
Sida 21	openclipart.org
Sida 22	Elena Elisseeva. Bildbyrå: Mostphotos.
Sida 23	openclipart.org

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Institutionen för didaktik och pedagogisk profession